

KLAIPĖDOS SENDVARIO PROGIMNAZIJOJE KRIZIŲ VALDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Krizių valdymo Klaipėdos Sendvario progimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja krizių valdymą progimnazijoje, krizių valdymo komandos narių funkcijas, darbo organizavimą bei institucijų bendradarbiavimą krizių valdymo mokykloje metu.

2. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

2.1. krizinė situacija – situacija, kurią lydi didelis nerimas, įtampa, grėsmė, nesaugumas, pavojus, pasimetimas ir pan.;

2.2. krizė mokykloje – netikėtas ir/ar pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę įstaigos bendruomenės dalį. Krizinių situacijų pavyzdžiai: ugdytinio ar bendruomenės nario savižudybė, kita komplikauta netektis - bendruomenės nario mirtis dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos, nelaimingas atsitikimas, susijęs su mirties grėsme įstaigoje, gaisras įstaigoje, įkaitų paėmimas, bendruomenės nario dingimas ir pan.;

2.3. krizės valdymas mokykloje – veiksmai, kuriuos atlieka mokyklos administracija, VGK ir krizių valdymo komanda, siekdama įveikti krizės sukeltas problemas ir teikti bendruomenei veiksmingą pagalbą. Krizės valdymas apima pagalbos organizavimą, mokyklos bendruomenės (įskaitant tėvus) bei kitų institucijų informavimą, bendravimą su žiniasklaida, rūpinimąsi įstaigos bendruomenės narių saugumu ir pan.;

2.4. krizių valdymo mokykloje komanda – nuolat veikianti, krizių valdymą vykdanči komanda, kurią sudaro administracijos atstovai, švietimo pagalbos specialistai, mokytojų atstovai, turintys krizės valdymui būtinų gebėjimų;

2.5. savižudybės grėsmė – situacija, kai yra identifikuojamas asmuo, turintis ketinimų nusižudyti.

3. Krizių valdymo tikslas:

3.1. užtikrinti, kad krizės įveikimo metu ugdymo procesas progimnazijoje vyktų įprasta tvarka arba kuo greičiau prie jos grįžtų;

3.2. užtikrinti krizės paveiktiems bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą.

II SKYRIUS KRIZIŲ VALDYMO PROGIMNAZIJOJE ORGANIZAVIMAS

4. Progimnazijos krizių valdymo komandos paskirtis – pasirengti konstruktyviai reaguoti į krizę (toliau – Krizė), o įvykus Krizei – koordinuotai ir veiksmingai organizuoti Krizės pasekmių įveikimą, užtikrinti Krizės paveiktiems progimnazijos bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą, prireikus informuoti apie įvykį – kitas institucijas (savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių ar kitas);

5. Sendvario progimnazijos krizių valdymo komanda (toliau – Komanda) sudaryta iš 8 narių. Progimnazijos Komandai vadovauja direktorius. Progimnazijos Komandą sudaro: progimnazijos vadovas, narys atsakingas už komunikaciją, narys atsakingas už psichologinės ir emocinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą, narys atsakingas už saugumą ir narys atsakingas už pirmos pagalbos organizavimą. Progimnazijos Komandos vadovo, nario atsakingo už psichologinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą ir nario atsakingo už komunikaciją, funkcijas atlieka skirtingi asmenys.

6. Progimnazijos krizių valdymo komandos nariais skiriami Krizės valdymui būtinų gebėjimų, tai yra komunikacijos, bendradarbiavimo, komandinio darbo, konfliktų sprendimo, savizudybės ir savizalos rizikos atpažinimo įgūdžių turintys progimnazijos administracijos darbuotojai, mokytojai ir/ar pagalbos mokiniui specialistai (socialiniai pedagogai, psichologai). Komandos nariai gali būti ir VGK nariais. Progimnazijos Komandos sudėtį įsakymu tvirtina Sendvario progimnazijos direktorius.

7. Progimnazijos Komanda Krizės valdyme atlieka šias funkcijas:

7.1. kartu su VGK parengia preliminarų Krizės valdymo veiksmų planą, kuriame numato Krizės valdymo veiksmus (toliau – Krizės valdymo veiksmų planas) (PRIEDAS Nr.1);

7.2. įvykus Krizei, kartu su VGK konsultuojasi su progimnazijos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija ir psichologinės pagalbos teikėju (-ais), peržiūri preliminarų Krizės valdymo veiksmų planą, pritaikant jį esamai Krizės situacijai ir įvertinant mokyklos turimus vidinius psichologinei pagalbai reikalingus resursus, esant būtinybei, iškviečia psichologinės pagalbos teikėją (-us), reguliariai aptaria esamą Krizės situaciją ir tolesnius Krizės valdymo veiksmus.

8. Pasikeitus aplinkybėms Krizės valdymo komanda priima sprendimą:

8.1. koreguoti Krizės valdymo veiksmų planą;

8.2. sustabdyti Krizės valdymo veiksmus. Sustabdžius Krizės valdymo veiksmus aptaria Krizės valdymo eigą (PRIEDAS Nr.2) ir numato postvencinius veiksmus.

9. Progimnazijos komandos narių funkcijos:

9.1. komandos vadovas:

9.1.1. užtikrina, kad nesant kurio nors progimnazijos Komandos nario, jo funkcijoms Krizės valdyme atlikti būtų paskirtas kitas įstaigos darbuotojas;

9.1.2. vadovauja progimnazijos Komandos darbui;

9.1.3. inicijuoja progimnazijos Komandos posėdžius Krizės valdymo klausimams svarstyti. Progimnazijos Komandos posėdžiai skirti Krizės valdymo organizaciniam klausimams, progimnazijos komandos narių funkcijų Krizės valdyme paskirstymui, preliminariam Krizės valdymo veiksmų planui sudaryti, planuoti dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, pasidalinti patirtimi ir kitiems klausimams aptarti, organizuojami pagal poreikį, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus;

9.1.4. užtikrina, kad progimnazijos Komandos nariai įgytų Krizės valdymo kompetencijų ir nuolat (ne rečiau kaip kartą per metus po 4 akademinės valandas) tobulintų kvalifikaciją šioje srityje;

9.1.5. užtikrina, kad progimnazijos Komandos nariams dalyvaujant Krizės valdymo veikloje būtų paskirti asmenys jų tiesioginiam darbui dirbti;

9.1.6. įvykus Krizei, informuoja progimnazijos savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, prireikus – kitas institucijas (savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių ar kitas);

9.1.7. įvykus Krizei, susisiekiama su nukentėjusio asmens artimaisiais ir (ar) policija, patikslina Krizės faktus, aptaria su asmens artimaisiais, kokia informacija apie Krizę bus pateikta progimnazijos bendruomenei (administracijai, mokytojams, ugdytiniais, ugdytinių tėvams (globėjams, rūpintojams));

9.1.8. Krizės metu nedelsiant sušaukia ir informuoja apie Krizę progimnazijos Komandą ir VGK;

9.1.9. informuoja progimnazijos administraciją ir mokytojus apie Krizės valdymo organizavimo veiksmus ir pateikia informaciją apie Krizę progimnazijos darbuotojams, užtikrina, kad pedagogai nedelsiant (ne vėliau kaip kitą ugdymo dieną) ugdytiniais grupėse (klasėse) praneštų informaciją apie Krizę. Esant poreikiui, pateikia informaciją žiniasklaidai;

9.1.10. ugdytinio ir (ar) progimnazijos darbuotojo mirties atveju, pasirūpina, kad jo asmens duomenys būtų pašalinami iš žurnalų, sąrašų, kompiuterių ir kita. Mirusiojo daiktus perduoda artimiesiems.

9.2. narys, atsakingas už psichologinės ir emocinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą:

9.2.1. įvykus Krizei, vertina situaciją progimnazijoje (labiausiai Krizės paveiktus progimnazijos bendruomenės narius, bendrą progimnazijos bendruomenės mikroklimatą,

psichologinės ir emocinės pagalbos teikimo poreikį) ir įstaigos vidinius resursus, reikalingus psichologinės ir emocinės pagalbos teikimui;

9.2.2. bendradarbiaudamas su progimnazijos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija organizuoja psichologinės pagalbos progimnazijos bendruomenei teikimo priemones (teikėjus, patalpas, laiką);

9.2.3. labiausiai Krizės paveiktiems progimnazijos bendruomenės nariams siūlo psichologinę pagalbą ir (ar) teikia informaciją apie psichologinės pagalbos teikėją (-us) ir (ar) teikia psichologinę pagalbą progimnazijos bendruomenės nariams (rengia pokalbius su progimnazijos bendruomenės nariais, konsultuoja progimnazijos bendruomenės narius individualiai ar grupėmis).

9.3. narys, atsakingas už komunikaciją:

9.3.1. reguliariai atnaujina progimnazijos Komandos narių ir psichologinės pagalbos teikėjo (-ų) kontaktus ir užtikrina jų prieinamumą progimnazijos Komandos nariams ir progimnazijos bendruomenei;

9.3.2. bendradarbiaudamas su VGK, psichologinės pagalbos teikėju (-ais) ar progimnazijos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija parengia informacijos apie Krizę tekstą, kuris bus skirtas progimnazijos bendruomenei, prireikus ir žiniasklaidai, bei pateikia šią informaciją progimnazijos Komandos vadovui;

9.3.3. konsultuoja progimnazijos Komandos vadovą, pedagogus, kaip informuoti apie Krizę ugdytinius ir žiniasklaidą;

9.3.4. paruošia informaciją apie Krizę ir praneša ugdytinių tėvams (globėjams, rūpintojams);

9.3.5. vertina bendravimo su žiniasklaida efektyvumą.

9.4. narys, atsakingas už saugumo priemonių organizavimą:

9.4.1. esant Krizei, susijusiai su realia ar suvokiama grėsme progimnazijos bendruomenės narių civiliniam saugumui, nedelsiant imasi priemonių, užtikrinančių progimnazijos bendruomenės narių saugumą, ir informuoja Komandos vadovą ar jo pavaduotoją, prireikus iškviečia policiją ir (ar) priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą (bendrosios pagalbos telefonu 112);

9.4.2. po Krizės vertina saugumo priemonių efektyvumą.

9.5. narys, atsakingas už pirmos pagalbos organizavimą:

9.5.1. esant realiai ar suvokiamai grėsmei progimnazijos bendruomenės narių sveikatai ir (ar) gyvybei, nedelsiant nustato sužeistus progimnazijos bendruomenės narius, inicijuoja pirmos pagalbos teikimą ir informuoja progimnazijos Komandos vadovą ar jo pavaduotoją, prireikus iškviečia greitąją medicinos pagalbą (bendrosios pagalbos telefonu 112);

9.5.2. rūpinasi, kad Krizės atveju būtų priemonių, reikalingų pirmai pagalbai suteikti;

9.5.3. numato vietą (-as) progimnazijoje, kur galėtų būti teikiama pirmoji pagalba;

9.5.4. po Krizės vertina pirmosios pagalbos organizavimo efektyvumą.

10. Progimnazijos krizės komanda numato preliminarų veiksmų planą, įvykus krizei:

10.1. nedelsiant po įvykio:

10.1.1. sukviesti Krizių komandą, prisiminti kiekvieno funkcijas ir atsakomybę;

10.1.2. sukviesti pedagogų pasitarimą, kurio metu instruktuoti, kaip informuoti vaikus, padėti vaikams reikšti emocijas ir reaguoti į įvykį;

10.1.3. priminti pagrindines Krizių komandos narių ir pedagogų funkcijas;

10.1.4. suteikti informaciją apie tai, kur ir kaip bus teikiama pagalba;

10.1.5. suteikti neatidėliotiną pagalbą tiems, kuriems jos labiausiai reikia;

10.1.6. pirmosios dienos pabaigoje aptarti pagrindinius dienos įvykius, numatyti svarbiausius kitos dienos veiksmus.

10.2. kitą dieną:

10.2.1. organizuoti tolesnį pagalbos teikimą progimnazijos bendruomenės nariams;

10.2.2. vykdyti šviečiamąją veiklą, slopinti gandus;

10.2.3. aptarti tėvų informavimą ir prevencinio švietimo klausimus;

10.2.4. dienos pabaigoje aptarti pagrindinius įvykius, numatyti tolesnius veiksmus.

10.3. vėlesnėmis pirmosios savaitės dienomis:

10.3.1. organizuoti trumpus esamos situacijos aptarimus;

10.3.2. tęsti numatytų pagalbos priemonių įgyvendinimą.

10.4. krizių komandai nusprendus, kad situacija normalizavosi, konkrečios Krizės valdymo veikla nutraukiama.

10.5. komanda, įgyvendinusi Krizės valdymo plane numatytus veiksmus, įvertina Krizės valdymo progimnazijoje veiksmų sėkmingumą ir priima reikiamus sprendimus bei koreguoja Krizės valdymo progimnazijoje veiksmų planą.

III SKYRIUS SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS PREVENCIJA

11. Bet kuris mokyklos darbuotojas, sužinojęs apie mokinio ar kito bendruomenės nario ketinimą nusižudyti ar mintis apie savižudybę, turi informuoti mokyklos psichologą arba jo nesant mokyklos socialinį pedagogą.

12. Mokyklos psichologas arba socialinis pedagogas, arba kitas mokyklos pagalbos teikėjas:

12.1. suteikia mokiniui emocinę paramą;

12.2. informuoja mokinio tėvus/globėjus ir praneša apie psichosocialinės pagalbos galimybes Klaipėdos mieste;

12.3. informuoja progimnazijos administraciją ir mokyklos VGK;

12.4. gavęs tėvų/globėjų sutikimą, organizuoja mokinio nuvykimą pas mokyklos arba kitą Klaipėdos miesto psichologą;

12.5. jei mokyklos psichologas įvertina, kad mokiniui reikalinga psichikos sveikatos specialisto pagalba, pagalbos teikėjas susisieikia su mokinio tėvais/ globėjais ir suderina, kaip ir kada tėvai kreipiasi į psichikos sveikatos specialistą;

12.6. jei tėvai/globėjai atsisako pagalbos ar su jais nepavyksta susisiekti, pagalbos teikėjas informuoja vaiko gyvenamosios vietos vaiko teisių apsaugos skyrių.

13. Bet kuris mokyklos darbuotojas, pastebėjęs mokinį, kuris pradėjo savęs žalojimo veiksmus mėgindamas nusižudyti (iškilusi reali grėsmė gyvybei), arba jau susižalojo, rizikas atpažinęs asmuo tuojau pat skambina Bendrajam pagalbos centrui telefonu 112 ir vykdo Bendrojo pagalbos centro darbuotojo nurodymus:

13.1. prieš pradėdamas teikti pirmąją pagalbą įvertina situaciją, galimus pavojus ir imasi visų įmanomų situaciją atitinkančių atsargumo priemonių;

13.2. informuoja mokinio tėvus/globėjus;

13.3. informuoja Sendvario progimnazijos krizių valdymo komandos vadovą ir administracijos būdetoją.

14. Mokyklos krizės komandos koordinatorius vertina situaciją ir organizuoja tolesnę pagalbą, veiksmus derina su VGK pirmininku. Kai mokinyš ketina nusižudyti, nedelsiant informuojami jo tėvai/globėjai ir tolesnis pagalbos teikimas derinamas su jais, o prireikus su Savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi vaiko saugumui užtikrinti. Apie pagalbos teikimą kiekvienu savižudybės grėsmės atveju yra pildomas pagalbos teikimo eigos lapas (PRIEDAS Nr.3). Jį pildo mokyklos psichologas.

15. Tęstinę pagalbą esant savižudybės krizei teikia psichikos sveikatos specialistai.

16. Apie kitų įstaigos bendruomenės narių informavimą po mokinio savižudybės krizės ir jų įtraukimą į pagalbos procesą sprendžia įstaigos Krizių komanda kartu su mokiniu ir jo tėvais/globėjais.

17. Mokinio tėvams/globėjams atsisakius pagalbos mokiniui, esančiam savižudybės krizėje, įstaigos krizių komanda apie tokį atvejį informuoja Savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrių.

18. Po savižudybės krizės mokinio artimieji privalo būti informuoti apie psichosocialinės pagalbos galimybes Klaipėdos mieste.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Visi pagalbą krizinėje situacijoje progimnazijoje teikę specialistai turi laikytis konfidencialumo, gauti ir teikti informaciją tiek, kiek būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims, atlikti pavestas funkcijas, nepažeidžiant vaiko teisių ir teisėtų interesų.

20. Skundų nagrinėjimo tvarka:

20.1. skundai teikiami Progimnazijos direktoriui;

20.2. gavus skundą per 3 darbo dienas sudaroma komisija skundui nagrinėti;

20.3. skundai nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka.

KRIZĖS VALDYMO VEIKSMŲ PLANAS

I. KRIZINĖS SITUACIJOS NUSTATYMAS IR KRIZĖS PASKELBIMAS

1. Įvertinus krizės atsiradimo galimybei sušaukiama ir informuojama krizių valdymo komandą. Esantis tuo metu mokykloje krizės komandos nariai susirenka direktoriaus kabinete. Svarbu laiku atnaujinti komandos kontaktinį sąrašą ir turėti komunikacinę grupės sistemą, kurios pagalba krizės metu palaikys ryšį tarpusavyje.

2. Nustatyti krizės faktus: Kas atsitiko? Kokie žmonės dalyvavo kriziniuose įvykiuose? Kaip šie žmonės buvo paveikti? Kur/ kada tai atsitiko? Kas sukėlė krizę? Kokia prognozė apie nukentėjusių būklę?

3. Nustatyti krizės padarinių laipsnį: Kiek žmonių paveikė ši krizė? Ar mokykla yra pajėgi įveikti krizę savo resursais, ar reikalinga pagalba iš šalies?

II. INFORMAVIMAS APIE KRIZINĘ SITUACIJĄ

1. Įvertinus krizės skambučio būtinybę, komandos nariai skambina 3 trumpus skambučius. Iki krizių komandos sušaukimo, įvertinus situaciją, signalą skambinti gali duoti vienas iš krizės komandos narių. Tokiu atveju krizių komanda susirenka iš karto po skambučio.

2. Jei yra kritinė situacija, mokyklos administracija kviečia pagalbą pasinaudojus specialiu pagalbos mygtuku arba skambina bendruomenės pareigūnams tel. 870062099, bendrosios pagalbos telefonu 112.

3. Jei nuspręsta, kviečiama reikalinga spec. tarnybų pagalba.

4. Numatyti, kaip apie krizę bei jos valdymo veiksmus bus informuojami: mokytojai ir mokyklos personalas; mokiniai; tėvai.

III. MOKYKLOS PERSONALO VEIKSMAI PO KRIZĖS SKAMBUČIO

1. Mokytojos užrakina klases, suskaičiuoja kiek mokinių klasėje ir kiek trūksta. Jei krizės skambutis suskamba per pertrauką, mokytojas grįžta į savo klasę, sukviestas mokinius iš koridorių. Neturintys klases/pamokų mokytojai padeda kitiems.

2. Atsakingi krizės komandos nariai patikrina viešąsias vietas (valgykla, tualetai).

3. Mokyklos techniniai darbuotojai susirenka per pavaduotoją ūkio reikalams.

4. Krizės įveikimo komanda sudaro veiksmų planą ir numato vietą mokykloje, kur galėtų būti teikiama pirmoji medicinos pagalba.

IV. PAPILDOMOS PAGALBOS KVIETIMAS IR INFORMAVIMAS

1. Jei buvo taikytas krizės skambutis, užtikrinus saugumą, 1 trumpu skambučiu informuojami mokytojai ir vaikai paleidžiami iš klasių.

2. Nuspręsti dėl informacijos pateikimo būdo ir kokia ji bus pateikiama informuojami:

2.1. steigėjas;

2.2. žiniasklaida ir bendruomenė.

3. Jei yra poreikis, kviečiama Pedagoginės psichologinės tarnybos krizių valdymo komanda.

V. VYKDOMAS KRIZĖS INTERVENCIJOS PROCESAS

1. Nustatomi labiausiai sukręsti mokyklos bendruomenės nariai ir kokią pagalbą jie gaus.

2. Suteikiama informaciją apie emocinės ir psichologinės pagalbos galimybes.

3. Sušaukiamas darbuotojų susirinkimas (jei yra būtinybė).
4. Kiekvienos dienos pabaigoje aptarti intervencijos (pagalbos) procesą:
  - 4.1. sudaryti galimybę krizės valdymo nariams pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais, sunkumais;
  - 4.2. sumatyti tolesnius krizių valdymo veiksmus.
5. Mirties atveju aptariamos laidotuvės/atsisveikinimo ritualai. Mokinio (-ių) mirties atveju pasirūpinama, kad jo/jų vardas (-ai) būtų pašalinami iš žurnalų/sąrašų/ kompiuterių; taip pat pasirūpinama mirusiojo (-ių) daiktais.

VI. NUMATOMAS POSTVENCIJOS PLANAS

1. Pagalba paveiktiems bendruomenės nariams.
2. Komunikacija su tėvais (informavimas laiškais, susirinkimai).

VII. SKELBIAMA KRIZĖS PABAIGA

1. Po krizės aptarti visą krizių valdymo procesą ir jį įvertinti.
-

**KRIZĖS VALDYMO EIGOS UGDYMO ĮSTAIGOJE ATASKAITA
KLAIPĖDOS SENDVARIO PROGIMNAZIJA**

Traumuojantis įvykis (data, įvykio pobūdis):

.....

Informacijos apie įvykį šaltinis (kas informavo apie įvykį?):

.....

Kada ir kokias įstaigas ugdymo įstaiga informavo apie įvykį:

.....

Pagalbos teikėjai:.....

Aktyvios pagalbos teikimo pradžia:.....

Aktyvios pagalbos teikimo pabaiga:.....

Pagalbos priemonės/veiksmai bendruomenei:	Aprašymas
Informacijos apie įvykį tikslinimas, pranešimų rengimas ir platinimas, situacijos ugdymo įstaigoje vertinimas/įvertinimas, pirminis pagalbos gavėjų ir teikėjų nustatymas, nuolatinis situacijos stebėjimas, pagalbos priemonių tikslinimas	
Mokiniam (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Tėvam (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Ugdymo įstaigos kolektyvui (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Sunkumai teikiant pagalbą	

Rekomendacijos dėl galimų prevencijos priemonių įgyvendinimo siekiant spręsti pastebėtas rizikas pagalbos teikimo metu:

.....

.....

.....

Ugdymo įstaigos komandos koordinatorius (parašas)

_____

**PAGALBOS TEIKIMO VAIKUI ESANT SAVIŽUDYBĒS KRIZĒS GRĒSMEI
EIGOS LAPAS**

Īvykio pobūdis/aprašymas:.....
.....
.....
.....

Kas informavo:.....

Kada:.....

Data, laiks	Specialistas	Veiksmi
